Излази три пута на недељу: Уторником, Четвртком и Суботом.
Стаје у Србији на годину 120 гр., на 6 мес. 60 гр., на 3 мес. 30 гр.; а у Аустрији: на годину 12 фор., на 6 мес. 6 фор., на 3 мес. 3 фор. без штемпларине.

ВИДОВ ДАН.

За огласе плаћа се по 2. гр. ч. од врсте за три пута.
Ненаплаћена писма примају се само од дописника и шиљу се на редакцију; а пренумерацију у наплаћеном писму прима администрација. Обе су у старом здању бр. 54.

БРОЈ 75. У Београду, 8. Јула 1865. ГОДИНА V.

☞ Претплата за „ВИДОВ ДАН“ за овај други погодишњи течај, што је наступио од 1. ов. м., прима се непрекидно. Листови се још могу добити сви.

„Наша дипломатија игра — па зато не ради ништа“ — казао је Талајран о бечком конгресу од године 1815; ми данас морамо да кажемо: европска се дипломатија купа, па зато не ради ништа.

И доиста време је сад политички са свим мртво; по дипломатским салонима нестало је живота, и овај се повукао у хладовите дубраве по топлицама, где ученици политике, као и некад ученици Питагорини, у миломе dolce far niente проводе топле дане и лађане ноћи. Новинар може само да каже: нема ништа ново!

Јест, европска дипломатија проводи ферије, а све ствари почивају — наравно на зеленом столу дипломата. Међу тим би се господи овој могло опростити, кад би само јесен, зиму и пролеће употребили добро.

Али запитајмо да ли је европска дипломатија за ово неколико година израдила штогод велико? Питање ово можда ће се учинити мало смело, али није баш са свим без узрока. Кад на ме прегледамо шта су дипломати радили од ово 50 година амо, то морамо се уверити да су истина радили много, али да урадили нису ништа. Главни задатак дипломатије, да народима европским сачува мир а с њима и спокојно напредовање, или не разумеше или разумети не могоше. Шта су год. 1822 господа дипломати израдили на конгресу веронском? Да ли оно, што решише да се легитимност утврди, није херцега Ангулемског год. 1823 одвело преко Пиренеја да тамо крв пролива — а ипак залуду? Да ли дипломатске ноте у години 1826 поштедеше грчку крв, коју Ибрахим-паша проливаше потоком, — да ли су оне ствар олакшале или да ли је нису још и отешчале? Да ли је вештина Поливакова учинила да није могло бити јулске револуције? Да ли је дипломатска вештина људи у краља холандског предупредила белгијску револуцију, проливање крви по бриселским улицама и убијствено бомбардање Антверпена? Да ли је европска дипломатија предупредила страхоте у Варшави и Прагу? И зар не дођоше године 1848, 1853 и 1859? Дипломатија не могаше никакву борбу предупредити, никакву распру стишати, никакав мир направити без крви. Велика се правила увек после кише, кад се од ње ништа не очекиваше и кад је нико не требаше.

Сад почива дипломатија — ми јој не завидимо за то почивање, — нека почива мирно, и желели бисмо да се у миру погребе установа која не користи ништа а шкоди вавек.

„Народне Новине“ у листу своме од 3. ов. м. под насловом: „Видовданови савети Народним Новинама“ доносе чланак један, који се у главноме дели на две супротне половине: на реплику *„Народних Новина“* противу нашег *„Народним Новинама“* упућеног чланка, и на сам тај чланак, који *„Народне Новине“* прештампаше у потпуном садржају његову да би — као што кажу — „публика сама судила“ о нашим саветима.

Што се овога последњег тиче, ми са свим пристајемо уз *„Народне Новине“*, јер смо уверени, да беспристрастан и правичан суд публике не ће у хрватском питању бити далеко од нашега.

Али на реплику *„Народних Новина“* морамо нешто рећи, а то ћемо учинити у мало речи.

Поред оне тежње, која се године 1848 показивала на страни мађарској, а која се разумети може само кад на ум узмемо буру страсти, која тад немогућним чињаше да се послуша глас разума, са свим је природно било што су одавде Срби пружили руку помоћи својој браћи како Србима тако и Хрватима, — то је тако природно било, да би се таково што могло свагда догодити кад би ти исти узроци преотели мах. Где се ради о животу нашега рођеног народа, ту ни које српско срце не може мировати, ту ни која српска рука не може с миром стајати, ту ни који српски глас не може мучати. Природа иште своја права, а природа је увек једна иста.

Ми дакле у години 1848 нисмо могли друкчије чинити него као што смо чинили; али како је нестало узрока, престало је и оно што су они производили.

Из овога се пак не могу никако изводити идеје сепаратизма — догађаји жалосног спомена године 1848 пошли су били путем погрешним па зато и несрећним, а чим се оставио тај пут, одмах се опет у пуној снази подиже стари закон политичне мудрости, који иште да Хрвати као и сви други народи с ону страну Саве буду у јединству с Мађарима. Од оно доба ми смо тај закон ставили на своју заставу, и отворено и верно увек га чували и бранили.

„Народне Новине“ кажу да ни саме нису „за сеператизам“, јер за што би онда тражиле „федерализам у Аустрији“? Ове речи говоре више *против* него *за* оно што уверавају *„Народне Новине“*? Шта се тиче Хрвата „федерализам“ у Аустрији? Њима мора брига бити за федерацију у земљама угарским, јер ту је Хрватској питање живота. Мисле ли доиста *„Народне Новине“* да се хрватским настојавањем може штогод састарати за Словене с ону страну Лајте? Прво Хрвати не треба баш тако да се боје за оне Словене, јер кад су се до сада под неповољним околностима умели сачувати, за цело се с народним животом својим не налазе данас ни у каквој озбиљној опасности: свест народности, која је већ дошла до највећег развитка, залајтанске ће Словене при сваким приликама неодољиво одржати као народ. Друго пак Хрвати би далеко већу услугу учинили аустријским Словенима, кад би закључили мир с Угарском па с ову страну Лајте саставили снажну, слободну народну заједницу, него кад ствари овако стоје као сад. Утицај, који би скупна народна заједница с ону страну Саве могла имати на наследне земље, на сваки начин подобро ће претегнути, а утицај појединих удова ове заједнице управо је ништа. Нека се дакле *„Народне Новине“* оставе космополитизма, — космополитизам не може хаснити ни Хрватима ни словенским народностима у Аустрији.

Осовину имамо, око које се окрећу интереси Хрватима као и свим народима у угарској народној заједници, — она је готова па штета је тражити другу, јер друга не ће бити на корист. Али *„Народне Новине“*, макар да се издају да знају, не знају никако где је осовина, око које се окрећу интереси свима југо-источним народима европским. Кад би знале, за цело н. пр. — једно само да споменемо — не би заборављале на Србе у Срему па гледале да Србе нађу само у Бачкој и Банату, као што то учинише у овоме чланку, о ком говоримо. Кад ли Сремци престаше бити Срби и кад ли се Срем претопио у Хрватску?... Видимо јасно каква је ту мисао прикривена, али та мисао од велике је шкоде у сваком погледу. Но шат се не усхте другима чинити оно, што нисмо ради да други чине нама? Свакако дакле види се да *„Народне Новине“* не знају или не ће да знају где је претега словенским интересима на југо-истоку Европе. Због тога их само жалити морамо.

Међу тим истина је велика моћ, и ми не ћемо да се оканемо мислити, да ће *„Народне Новине“* пре или после увидети да су са садашњим тежњама својим на странпутици, па најпосле изаћи на пут, који ће Хрвате одвести к срећи а Србе обрадонати.

За сада ћемо да се сетимо да су људи људи, па људи и греше, и то нам је чим се у овим приликама тешимо.

ПИТАЊЕ НАРОДНОСТИ У УГАРСКОЈ.

VIII.

Да бисмо одговорити могли на прве три, у прошастом чланку постављене точке, морамо још најпре на чисто да смо с неким стварима, које захватају у наше питање.

Од како постоје државе, увек су имале на себи известан, индивидуално-својствен печат.

Сумњати не треба ни мало да је персијска држава са свим друкчијег карактера била него држава грчка ма којег племена; ова је опет носила на себи са свим друкчије знаке него што су били у државе римске, а ова опет друкчије од државе картагенске. Таково што видимо и у средњем веку; у новије па и у наше време тако је исто, у колико одлучимо што је у општем нашем животу опште, т. ј. хришћанску религију, која ни онако не спада у биће државе.

Свака држава дакле има не само своју понаособну физиономију, која долази од тога какав је у њој народ, каква јој је земља, топографија и географија, као и од многих других околности и одношаја, него и са свим особит, самосталан карактер, или — правије говорећи — самосталну природу.

Та се особита природа, која свакој држави припада, може врло јасно, тако рећи да у очи пада, увидети, ако само примера ради погледамо на две државе, на име на Енглеску и Француску. Какве се различите и велике особине не показују у њих, ма да је скоро једнака висина просвете, на којој су и Французи и Енглези!

А кад не можемо ту истину да одречемо, онда нам се по самој природи намеће да упитамо: чим се у држава образује така природа, така, ако смемо рећи, специфична државна природа?

Као што ми мислимо

1) унутрашњим, и

2) спољашњим одношајима.

Очевидно је, да порекло народа, изображеност и обичаји народни с једне, а границе и положај државе с друге стране понајпре имају утицаја на карактеристику државе. Англосаси својом изображеношћу, својим обичајима и својим пореклом не могаху друкчију државу саставити него што је великобританска, а то је исто морало и у Германаца основати онаку државу као што је видимо у Германији. Од старине на слободу навикнути Англиканац, и још на слободу поноситији Сас морали су кад се стопише у једно створити нешто што је њима налик; енглески народ од природе је тог својства, да пресудно тежи за автономним развитком, самоуправа у њега је природни производ са свим природних одношаја, па ни Хенрици ни Карли не могоше Британцима одузети ово наслеђено благо. К томе се после придружише изображеност и навика, а то опет, јер се као чуваркућа на зиду подигло на овом унутрашњем карактеру народном, морало је учинити те се омиљена самоуправа још већма утврдила.

Исто таку ствар представљају нам и Германци у својој земљи. Још у вучију кожу заогрнути Германац собом је већ на свет донео љубав к поноситој независности; он гради себи

кућу далеко од других да не би другим долазећи с њим у тешњи додир био притешњен. „Германац је био краљ на своме добру“ — каже професор Мишелет, а то нам потпуно означава природу старих Немаца. С овим својствима и с изображеношћу и навиком, која се у неколико развила из тог својства а нешто и с њим упоредо ишла, не могаше друкчије ни бити до да се Немачка поцепа у гомилу малих држава. Љубав и воља изгубити се у великој држави као неке ништине никада није одушевљавала Немце да оснују исполинску државну зграду, а можда томе, што у њих нема таког одушевљења, ваља и приписати што се покварише женијални планови Карла Великога. И сама мисао Јосифа II. да уједини „свето римско царство немачког народа“ расула се и разбила о ову наслеђену основну црту германског карактера, коју како ко хоће може ил' осудити као порок или оценити као врлину. Па Немачка доиста је и остала земља од сићушних државица и малешних суверенића, за коју знамо само по имену, јер залуду ћемо у Насави, Хесен-Каселу, Виртембергу, Мекленбургу или где му драго у сред немачког језика тражити „Немачку“.

А за овим унутрашњим узроцима и условима државног карактера иду уједно и спољашњи.

Ко би хтео одрећи онај силни утицај, који од државних граница и од физичког положаја државе долази на све државне одношаје? Нису ли Пољској границе и њен положај према најближим суседима не мало причинили те је онако прошла? Није ли граница италијанске земље у неколико произвела жалосну њену историју за последњих векова? А с друге стране није ли конфигурација Велике Британије пресудним узроком била те поносита острвска држава прође срећно у догађајима нашег века? И шта је Русији прибавила година 1812-ста? Али као што је и материјалан положај државе пресудан фактор у срећи и несрећи њеној, тако и сила она што ствара и уређује мора се у свакој држави са свим особито обзирати на тог фактора; а ли не обзире се ту колико треба, онда све иде несрећно. Можда ћемо још и доживети, да држава једна у нашој страни света пропадне јадно због тога, што ма да јој око врата облећу идеје ипак тежи к нечему, што је са свим противно ономе, што се у наше време збива.

Јесмо ли се дакле осведочили, да свака држава има својих специфичних особина, које проистичу из различитих момената, то онда ваља да запамтимо:

Има ли Угарска таку специфичност?

Од куда јој та?

И шта она иште као консеквенцију своју?

Као држава има Угарска за цело свој особити карактер, који се у толико више одликовати мора, што су веће тегобе, које сметаше образовању угарске државе, и по томе што је више снаге и сопственог труда требало да се те тегобе савладају. Сваки је карактер у толико јачи, у колико је већа била борба, у којој се он оснажио. Карактер се изображава у свету рада и патње, на позоришту светске историје.

Угарској је као држави у главноме особина: у темељима државног састава.

Угарска је од вајкада у положају таком, да јој положај тај долази у погибију и с једне и с друге стране. Прво се навалило на Угарску источно царство са својом цивилизацојом па хоће умном надмоћношћу својом да државу Арпадову растопи у нечему страноме; у исто доба потајна, али свакако природна жеља јуначког народа иште да се рашири мађарско име и према западу, где се изображеност тек почиње настањивати, да се распространи круг његове моћи. То је борба на две стране, борба супротна, за какову историја не зна. За тим се појављује нешто величанствено у смислу обратном: запад грамзи за угарском земљом — крвави бојеви морају на ново да покажу како је снажна угарска држава, а према истоку угарска држава хоће да поступа пропагирајући — опет ствар сама од себе која је у унутрашњости са свим супротне природе. За овим историјским догађајима у Угарској се образује римско-западна црква и словенско-источни државни устав. Ту се показује очевидно, да је угарска држава разлучила две идеје: државу и цркву још онда, кад се оне на западу помешаше у хаос те нову цивилизацију мећаше на коцку. Наравно ствар се ова не изражаваше у речима, али тим боље: што је у ствари, то је тврђе него речи.

Зар ова деоба световнога и духовнога, овај доказ од толико векова да установа државе не зависи од онога каква је црквена, — зар то није особина, која мора имати своју логичну консеквенцију? Ту је већ у клици идеја једнакости међу народностима, а историја је ову клицу могла само однеговати да постане снажан плод.

(Свршиће се.)

ОБРТНИЦА од ХАРТИЈЕ с МЕТАЛНОМ ОСНОВОМ.

(Продужење.)

Остаје нам да видимо је ли основана друга много важнија побуда, т. ј. да ли се монополом издавања банкноте осигурава обрт од препуњења банкнотама. Узимало се и узима се да од тога како се ово питање реши, зависи која ће се система банака прогласити за основану и корисну. Али ако хоћемо да нам анализа дође до сигурног ресултата, треба да смо сигурни да је премиса овоме питању основана. дакле да ли се може обрт банкнотама препунити? Напред је речено да банкноте теку у обрту тек на основу уверења да се у свако доба у метални новац разменити могу. Докле су год банке у стању да сваку поднесену им банкноту у метал размене, дотле не може бити опасности од препуњења банкнотама. Свака банкнота, која се изда преко потребе обрта, вратиће се банци на касу. Ако је нашем обрту доста и довољно 100.000 дуката у банкнотама, то он не ће моћи одржати 200.000 дуката у банкнотама, бар не за овај пар, него ће их тако рећи стрести са себе па потерати на касу, из које су изашле. Ако банка не узможе ово 100.000 поднесених јој банкнота у метал да размени, онда је наравно обрт препуњен, али онда не стоји оно: да се банкнота може у свако доба у метал разменити. Питање дакле: да ли се монополом издавања банкноте осигурава обрт од препуњења? изврће се у много основаније питање: да ли монопол осигурава да се банкнота у свако доба на захтевање у метал разменити може? Банкнота је у самој ствари обвезаница или ако хоћете признаница у особитој форми да је банка примила на похрану капитал неки, на који она не плаћа интереса. Колико која банка има у обрту банкнота, толико је капитала дужна народу у обрту и на толико капитала она не плаћа никаква интереса. Очевидно је да је банка у толико већој користи у колико више капитала има на који интерес не плаћа, т. ј. у колико више банкнота у обрту држи. Са свим је природно дакле да свака банка гледа што више банкнота у обрт да баци. Имамо још да додамо, да банка не поклања своје банкноте обрту. Она их пушта у обрт тек приликом дисконтовања меница, или примајући метални новац за њих, или дајући их као капитал на зајам а за сигурне заложене вредности. Из банке изилази у обрт онолико банкнота колико других вредности или представница вредности у банку уђе. Банка не пушта, да ове рредности, што као покривка банкнотама, што у обрт изађоше, у њезину касу уђоше, леже узалуд, него већи или мањи део од њих опет води у обрт да производно послуже. Сад, ако једнога дана полети банци натраг повећа маса банкнота а у банку се не повратише још све оне вредности, којима су биле покривене, банка ће се видети у невољи да прогласи да није у стању испунити на што се обећала. Ми се сад не ћемо даље пуштати у казивање како би овака изјава обесценила оне банкноте у обрту, како би се обрт смео и какве би последице дошле свој привреди од посрнута кредита. Банка, која има монопол, пре свега нема да се боји да ће јој какав снажан противник покупити банкноте те јој их у великој маси поднети да размени баш у ономе тренутку кад у њезиној каси нема много драгога метала. Она нема да се боји, да ће јој снажна конкуренција пореметити њезине рачуне вероватности. Што је банка слободнија од онаке

БОРБА У ЖИВОТУ.

Трећи део.

(Продужење)

У ово време малена једна крчма у крај друма, замакнута у хладовину великог једног бреста са згодним седиштима за беспосличаре око позамашнога стабла његова, изгледаше љубазно и весело путнике како баш и приличи кући, у којој треба људи да се поткрепе; па немо али значајно чисто увераваше да ће свакоме добро бити ко се накани да сврати. Црвени штит висаше о дрвету са својим златним словима блистајући на сунцу, и мамио је путника кроз зелено лишће као неко весело лице и као да и он обећаваше добру понуду. Валов пун бистре хладне воде, а испод њега по земљи растурено мирисно сено, те сваки коњ што туда прође оштрљи уши. Црвене завесе доле у собама и чисто беле горе у собицама за спавање, као да сваким поветарцем лепршајући се викаху: „Та сврни мало“; на лепо зеленим заклопцима писало је позлаћеним словима како има ту пива и добра вина и згодних постеља; и као да намами насликано беше како се из мрке боце пена пресипље.

На прозорима је било расцветана цвећа у лепо црвеним саксијама те се чисто одбијаше о бело лице куће; а у мрачноме ходнику биле су опет читаве светле пруге од стакала и мера.

Па још стајаше на вратима као нека слика и прилика крчмару; јер ма да то беше човек ниског стаса, опет бејаше подебео и заокругљен; а стајаше ту с рукама у џеповима и раскорачио се подобро као да покаже како је миран што се тиче подрума и како је сигуран — ма да је и сувише миран и скроман човек да би се тиме хвалисао — што се тиче других извора своје крчме. Изобилна вода што свуда и са свачега цураше после скорашње кише баш се слагаше с њим. Ништа око њега није жедно било. Неколики божури, крупна цвета виреће преко плота његове лепо уређено баште напили су се колико су само могли — а можда нешто и преко тога — да већ не ваљају; али руже, шебој цвеће на прозорима и лишће старога бреста таман су били у развесељеноме стању умерена друштва, које није пило више него колико му треба да развије своје најбоље ћуди. Прскајући росне капљице око себе цвеће оно беше пуно и препуно невине и сјајне радости, која добро чини свуда куд год падне, повлажи и оне кутове што их пљусак заборави и не повреди.

Сеоска крча узела је себи кад се отворила необично име. Звали су је „код тренице“. А испод овог наслова било је написано на дрвету на оном пламеноме штиту и онако златним словима: „Венијамина Британа“.

Да још једном погледате онога човека што стоји на вратима и да му мало боље у лице загледате, познали би да то нико други и није него Венијамин Британ. Истина време га је изменило али на боље; — доиста, изгледаше као крчмар да не може боље бити.

„Моја се Британовица баш задоцнила“, рече Британ погледајући на друм. „Време је да се пије чај.“

Како се г-ђа Британовица још не враћаше, то он на тенани изађе на друм па погледаше на кућу пуно задовољан.

„Баш је кућа ово,“ рече Британ, „у коју бих свратио да јој ја газда нисам.“

Иза тога оде до на плот од баште па гледаше божуре. А они опет погледаше на њега онако чисто дремајући и с лабаво отобољеним цветом, који се пољуљкиваше кад би понека тешка капља од кише доле пала.

„За вас се богме постарати треба“, рече Венијамин, „гледај да не заборавиш да јој кажеш то. Нема је дуго да дође!“

опасности, то је искушење све веће. Монополска је банка увек у већем искушењу да већу обазривост и већу смотреност жртвује већој материјалној користи. Ово потпуно потврђује историја и статистика монополских банака. Скоро све монополске банке у Европи престајале су једном или и више пута исплаћивати своје банкоте металним новцем, скоро су све набаљале својим банкнотама курс на силу. Аустријска је народна банка још једнако у том стању. А тек се курсом на силу отворају врата свакоме злу и свакој несрећи по целу народну привреду. Могли бисмо примера ради показати на енглеску после суспендовања од 1797, да немамо одмах поред нас примера, о коме би рекли да је сјајан, кад не би био тако жалостан.

Да ли монопоска банка није у искушењу да изда ноте преко граница мудре обазривости, да ли није у опасности да доживи час, у који не ће моћи испунити што се обвезала, може се видети и из овога што ћемо мало ниже навести. Ма у коме смислу да се узме главнина банкина, било као основа, са које се подиже сва радња банкина, те наравно према ширини основе иде и величина зграде, или тек само као гарантија за крајњу невољу, у свакоме случају, ако се дође по несрећи до ликвидовања, потражитељи ће се држати на главнину ту. Или је бар изван сваке сумње, да је у оне банке у опште већа гатантија, у које н. пр. ноте, депозити и друга потраживања нису покривена само ефектима трговачким, вредностима којима се курс на тргу мења и металним новцем од депозита, него у које је и однош̂ај између капитала и обвезаности банкиних повољнији. Сад, француска банка, која има монопол емисије и којој је капитал 182,500.000 франака, имала је 30. Априла ов. год. само банкнота у обрту 817,660.875 франака. Однош̂ај њезиних нота у обрту према главнини ретко кад да је друкчији него 6:1. У Бостону 35 банке имале су у 1854 години банкнота у обрту само за *једну четвртину* од свога капитала; у Масачусецу 116 банака имале су банкнота у обрту свега за *две трећине* свога капитала. И овај се однош̂ај у опште не мења јако. У години 1860 имале су слободне банке у држави Новом-Јорку металне готовине за 500 милиона гроша *више* него банка француска, ма да је н. пр. у Новом Јорку обрт далеко живљи и јачи него у средини француске трговине, и ма да новојоршке банке имају круг свој у 3,800.000 становника, а француска банка у десет пута толико.

Привилегована француска банка држи обично трећину оне суме у готовоме новцу у каси, коју је издала обрту у банкнотама. У последње време та се сразмера јако пореметила у корист јачој емисији нота, тако да је пре једнога месеца посланички дом одлучио, да се издавању банкнота пруске банке стави граница. У Шотској, у којој је слобода банака, ноте не прелазе скоро никада двојином металну готовину. У Марту ове године 13 великих банака шотских са својих *шест стотина и осамнаест* филијала имали су у течају у банкнотама 8,138.308 дуката цес., а у готовини у касама својим 4,325.472 дук. цес.; у Априлу ов. год. имале су у обрту банкнота за 8,214.312 дук ц, а у готовини 1,639.336 дук. ц.

Аустријска народна банка дала је један доказ више, како је тешко противити се искушавању, коме обично потпадају монополоване и привилеговане банке.

(Продужиће се.)

Британова боља половина као да је толико боља била, да његова друга половина беше са свим изгубљена и без помоћи без ње.

„Мислим да нема много посла“, рече Венијамин; „истина да има нешто мало да сврши после трга, али не много. А, ево нас на послетку!“

Друмом долажаху дрмусајући се кола једна. Кочијашило је момче некако; а у њима сеђаше на пречази гломазна жена једна у годинама; иза ње велики мокар кишобран разапет да се суши; скрштеним нагим рукама наклопила се на корпу коју је држала на крилу, а око ње све једно на друго беху и друге корпе и завежљаји неки; на лицу јој исписана ведра добра нарав, и нешто саме собом задовољне неспретности беше у целоме понашању и држању њезином кад одскачиваше од седишта према дрмању кола те и овако из далека подсећаше на прошла стара времена.

Кад дође ближе, ово подсећање на прошле дане није малаксало; а кад се кола зауставише на вратима „код тренице“, онда један пар ципела скидајући се с њих промакну брзо кроз раширена наручја Британова па се спустише на стазу особито неспретно а те ципеле за цело нису ничије ако не Клименте Њукомове.

И доиста беху то њезине ципеле, и она беше то што стојаше у њима, онако доброћудно створење како што је била, са онолико сапуна на своме глаткоме лицу као и пре у старо време; него јој сада лактови беху здрави и читави па се у бољему животу чисто заокруглили и добили улокице.

(Продужиће се.)

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

* **У Београду**, 8. Јула. По добивеном извештају из Аранђеловца Његова је Светлост приспела на киселу воду 5. ов. м. око 8 сахата у вече, где је од народа, који се тамо у многом броју сакупио, дочекана била с великим одушевљењем. Код вароши је упарађен био један полубаталион народне војске, који је господару своме указивао војничке почасти. Долазак Његове Светлости оглашен је био звонима и пуцњавом прангија. Још су Његову Светлост ту дочекале две две депутације из Горњ. Милановца и из Чачка са старешинама својим. Уз пут на више места излазио је Његовој Светлости на сусрет многи народ, и светли господар, познајући све, што највише народу треба, за све је отачански распитивао, у свему поучавао и упућивао. Његова је Светлост одсела у среској кући, и сутра дан у јутру примала подворења. У свити код Његове Светлости налази се председник министарског савета г. И. Гарашанин и државни саветници М. Симић и Мл. Жујевић.

Што се тиче самога живота на киселој води, дописник нам пише да према удобностима, које су за болеснике преко потребне, има тамо гостију и сувише. Биће их, као што кажу, преко 200; но немају станова, па због тога многи су се сместили у колибе сламаре, а неки немају ни тога но су под ведрим небом. Вода је пак из непознатих узрока за ово неколико година јако ослабила, па би вредно било да се испита од куда је то. Што се хране тиче, с овом је до сад добро било, бар много боље него ма у којој другој српској бањи. Чујемо да је влада решила обратити достојну пажњу на све бање у земљи нашој и што пре их уредити као што треба и снабдети их свачим што је за потребу и угодност гостима, а то и иште велика корист коју оне приносе земљи.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

Однош̂аји међу Аустријом и Пруском као да ће јако да се замуте. *„Берз.-Хале“* потврђује да је глас онај о конгресу произашао од Пруске, а тиме као и поступком својим према Италији напада Пруска на политику аустријску. Та ће ствар учинити да се у Бечу још већма раздраже. Обе немачке велике силе читавим су понором међу собом раздвојене. У Бечу су се уверили да од Пруске не само немају се ни чему надати кад би Аустрија још један пут дошла у опасност од Италије и Француске, него се још могу ње бојати у такој прилици, па због тога хоће да се постарају да политиком својом таку опасност парализују, па тим јаче да поступају у Немачкој. На име Аустрија хоће посредством Француске да скопча с Италијом боље сношаје, па тим с југа да заклони себи леђа да не може случајно бити нападнута с две стране. Пруска се костреши јако што Аустрија у шлезвиг-холштајнској ствари не пристаје на њене предлоге. Што је предузела наоружати градове у Слезији, то јавно мишљење сматра као неко позивање да ствар реши оружје. Али официозни листови берлински не допуштају да је тако у ствари, и размишљају овако: Пруска и Аустрија у погледу шлезвиг-холштанјске ствари иду са свим једна против друге, и Пруска сад стоји тако, да мора ил' опет ићи у Холомуц или помишљати на оружје. Прво под садашњим министарством не ће никако бити. Остаје дакле још само да се ствар реши оружјем. Али да би се избегао рат с Аустријом и да се не иде опет у Холомуц, Пруска ће пустити да се шлезвиг-холштајнска ствар узме као европска па Европа нека је реши. Аустрија на ову претњу одговара тиме, што се решила да војску своју у Шлезвиг-Холштајну умножи и узме је испод пруске команде. Треба овде још да споменемо и онај састанак, што га онамадне имаше у Липисци министар баварски Пфортен и саксонски Бајст. *„Лајпц. Абдипост“* извештава да су се та два министра на овом састанку договарали на који би се начин средње немачке државе могле тешње међу собом и с Аустријом скопчати па да сложним силама устану против Пруске. У главној ствари они су се о томе потпуно споразумели. *„Нордд. Алг. Цтг.“* примећава на овај извештај да ће Пруска, ако би се савезној скупштини на ново предложило да од ње иште да се изјасни како стоје војводства, одговорити само тако, ако се савезна скупштина буде држала у границама своје надлежности, а што би год закључила мимо ту надлежност, на то се она не ће ништа обзирати.

Потврђује се да ће у Угарској намесник гроф Палфија бити отпуштен, ако до сад можда већ и није. Кажу да ће барон Сењејија наименован бити за таверника а гроф Апоњија за врховног земаљског судију у Угарској, који је био и пре него што је заведена била прелазна провизорија. Министарство у Бечу још није са свим састављено, а једнако рађа му се све нова криза. Кажу да се војни министар Франк молио да га отпусте, јер је оболео, а такође и да гроф Менсдорф не ће остати председник у министарском савету; председника ће место заузимати за време министар без портфеља гроф Естерхазија, а можда ће он и стално ту постављен бити. У министарство ће се узети још тројица из Угарске, који ће бити министри без портфеља, и у саветовањима имаће глас који решава. Белкредија ће стојати у министарству као дворски канцелар за наследне земље. За програм новога министарства чује се да иде на то, да се из целе монархије сазове сенат од 120 чланова, који би имао да прегледа фебруарски устав па да састави нов за све земље.

„Нов. Сл. Преса“ јавља да је американски посланик у Лондону врло озбиљне примедбе правио тамошњем кабинету због онога, што ће енглеска и француска флота заједнички да прави маневру у Шербуру и у Плимауту. Али се на примедбе ове не обзире ни Енглеска ни Француска, него се за маневру ту спремају озбиљно. По најновијим извештајима на маневри ће овој осим Русије бити својим лађама заступљене све европске морске силе, па међу тима и Аустрија. Аустријска корвета на завртањ „Фридрих“, која ће ту бити, већ је приспела у Плимаут.

Покрет за изборе у Енглеској прошао је а ништа се изванредно није догодило. У Белфасту се светина била побила, а такође и у неким фабричним местима, па се и власт морала мешати, али на ресултате избора то није имало никаква утицаја. Лрбералци су у великој већини одржали победу. До 2. ов. мес. знало се за 365 свршених избора, а међу изабранима има 233 либералца а 132 консервативца. При овим приликама чуло се више беседа. У Бирмингему Брајт се није изразио повољно за садашњу владу. Признаде јавно да би лорда Палмерстона радије видео да старе своје дане проводи даље од државних послова. Он није за Палмерстона, него је за Гледстона и Цибсона, који заступају у кабинету партају, којој припада будућност. За консервативце држи да ће их скорим тако мало бити, да ће се само на неколиким столицама виђати у доњем дому.

Цар Наполеон одложио је на неколико дана свој одлазак из Париза, јер му се син нешто мало поболео. За Адб-ел-Кадера наредио је да се сви трошкови, које је имао на свом путу, подмире из царске цивил-листе и у Паризу да стоји на његовом трошку. Иначе из Француске нема никаквих новости.

У Мадриту се спремају да званично признаду краљевство италијанско. Флорентиски ће кабинет учинити први корак, па влади краљице Изабеле обзнанити да постоји нова монархија

На то ће мадритски кабинет одговорити просто потврђујући да је ту обзнану примио. У том одговору не ће бити речи ни о каквим оградама за папу. Тако је уговорено испод руке. У самој пак Шпанији мора да ствари стоје врло незгодно, јер по новинама једнако се разноси да ће на скоро букнути немири. „*Келн. Цтг.*“ пише да О'Донел наваљује да се краљица одрече престола, па да принц Астуријски влада под његовим регенством. Кажу да је цар француски заузет за то, јер ако план овај не изађе за руком, врло ласно може бити да ће се шпањолски први министар удружити с републиканском партајом, а тога му се ваља бојати. Кабинет је шпањолски потврдио уговор, којим се напушта Сан-Доминго.

Италијанска је влада позивала маркиза Масима д'Ацеља да иде у Рим наставити Вегецијине договоре. Д'Ацељо се није хтео тога примити па сад је тај посао предат сенатору грофу Филипу Лонатији. — Француски посланик у Риму гроф Сартиже отишао је у Валдијеру а не у Француску, као што смо у прошастом листу јавили.

Париски листови нису задовољни што су у Цариграду Киприсли-паша и Рушди-паша дошли у министарство. По њином схватању ово је знак да ће скорим пасти Фуад-паша. Енглески тамошњи посланик г. Булвер искао је да га уклоне с тог места, ако влада енглеска не ће да га потпомаже у ономе како се он влада према ствари суеског канала. У Паризу држе да ће му оставку бити примљена.

По најновијим гласовима из Новог Јорка Џонсон је потврдио пресуду, коју је суд изрекао онима који су највише помешани с Бутом што је убио Линкуна. Од тих су 25. пр. м. имали бити погубљени: Пејне, Херолд, Ацерат и г-ђа Сиратовица, љубазница Бутова. Муд, Арнолд и Оланглин осуђени су на вечит а Спанглер на затвор од шест година.

Последњи гласови из Веракруца допиру до 11. пр. м. По истима се стање ствари у Мехици окреће на боље. Цар Максимилијан је издао манифест, по ком се религиозно васпитавање оставља свештенству, а држава се не ће ништа мешати у црквене ствари.

У Боливији и Екадору у јужној Америци дигла се револуција.

СПРЕМА ЗА ГРАЂУ ИСТОРИЈИ ПРАВОСЛАВНЕ ЈЕРАРХИЈЕ У СРБИЈИ.

(Продужење.)

За заостало празно место заузме се Србин, архимандрит студенички Мелетије Никшић. Неки говоре да га је скупштина народна желела имати за свог архијереја, тобоже још код таковачке цркве; али се томе не може веровати Није ондашњој скупштини било до тога. Тешко да је Мелетије Никшић онда и био у Србији. Њему је место било уз светог краља као студеничком архимандриту, а та народна светиња није ни била онда у Србији него у једном од фрушкогорских манастира. Мора се дакле узети да је Мелетије Никшић кроз познате људе распрострьо такав глас по народу као да га је скупштина изабрала и опремила у Цариград да се завладичи, као што је доиста и био у Цариграду и радио тамо за себе. Ово последње потврђује се и грамотом патријарховом што је написана месеца Декембра 1815. грчки и бугарско-словенски:

„Пречеснѣйшы Клирицы святѣйшія митрополія оузычка, и валіовска со всѣмъ подлежащим ея казам, и касабамъ, паланкам, селом, и селищами, и благоговеней священики, и подобнейшій князъ и старешины, и потребни предстоятеле, и прочи всекупно благословенны христіяны епархія сея, чада въ Господѣ возлюблѣна нашему мерностъ, благодат да будет вам всѣмъ, и миръ, и милость отъ Бога Господа вседржителя, отъ насъ же молитва и благословеніе, и прощеніе: Со сем патріярским, и соборним писмом извѣстно творимо всѣмъ вам како занеже святѣйшая сея митрополія вдова, и искудна єсть отъ архієрейско предстателство, и духовнаго насѣщеніе, и понеже божествены, и священы законы церковны, и уставы препоручуютъ да не остануетъ ни єдина епархія на многое време искудна отъ архієрейско смотреніе котора потребуєтъ на Христоименое полненіе, такоже душа и глава на тѣло требуетъ, за то бо порадисмо во єже поставити достойна на тая предстателя да смотряетъ васъ словесное еи стадо благоугодно, и да водит васъ на спасителнія стезы евангелскому благодети: зане бо по уставъ церковны быша истраженіе во нашем всечеснемъ патріярском храмѣ святаго преславнаго великомученика Георгія победоносца нашем патріарском произволеніемъ, и попущеніемъ, отъ свещененйшаго сабора и синода со братіах архієреовъ обретающихся во Константинополь обретенія ради, и избранія достойнаго лица да воспримитъ архієрейское предстателство, и пастирскую жезал святѣйшая тая митрополія предизбранъ былъ отъ други подобнейшы Кир Мелетій що єсть отъ ті страни, и овде во царствующемъ градѣ пришал былъ, мужъ честни, и благочестивъ, и добраго жителства, и священическаго образа подобинъ сведетелствуеми, и вѣщъ совершен обычыя, и нравыхъ, и страныхъ тых, и со сем своим добродетелемъ имать добры, и да жителствуется евангелски, и да водитъ словесное свое стадо на спасителная пасенія еваггелскаго благодати, и да благоугодит боговы, и человѣком: сего бо по священую церковну чину, и оуставную изображенію, призваніем, и благодатію всесвятаго, и животворящаго, и свршено началнаго духа архієреа рукоположихом, и митрополіта поставихом сія митрополія, и пастиря всѣмъ вамъ истинаго, и по закона, и оуставна: сего ради и писующе молитвуемо, и благословляемо отчески вси васъ що пре биваете во епархію сію Хрістіяне, священики, и мырски, малы и големы коегождому чину, и степене, и совѣствуем и разумѣваемо, и повелеваемо и препоручуемо церквенски, да реченаго архієреа вашего священѣйшаго митрополита узічкаго, и валіовскаго пречесва, и и ексарха всея илирическая, во святым духом воззюбленаго нам брата, и сослушителя Киръ Мелетія познаите отъ нынѣ, и после искрена и законска, и оуставна архієреа митрополія сея“ *и тако далѣ.*

На свршетку наводи патріярх ово: „но понеже хощетъ да се забави овде некое мало време архієрей вашъ, сей дондеже испремится за єже придетъ на тамо къ васъ поставляетъ епітропи свой“; ово што сад иде то є додано српском руком: „*Валѣвския нахи господина Матеа Ненадовича протопрезвитера у договору верховнаго вожда, ово дѣло налаже се на господина Атанасіи игумена.*“ Во єже посѣщаютъ епархію свою сію“ и т. д.

Ова грамота лепо и јасно каже да је посвећење Мелентија за ужичког митрополита и екзарха илирског свршено у Цариграду без ичијег заузимања из Србије. Из ове грамоте види се и то да је на ново васкрсла ужичка и ваљевска митрополија, а овамо се зна да је архијереј Мелетије живео у Шапцу. Него пада у очи што патријарх живо светује народ ужичке митрополије да буде покоран своме архијерију Мелетију и да га слуша. Можда то стоји у свези с оним што је Мелетије смерао; јер опште се зна да је он радио за то да и у Србији буде онака управа као у Црној Гори што је била, то јест да владика буде уједно и господар, дакле духовно-световни владалац. Он је погинуо у години 1816.

Године 1817 дође из Цариграда Ђерасим за ужичког владику а не за ужичког митрополита Он је и седео у Шапцу, по некад ишао је и у Ваљево само не у Ужице И овај архијереј учини оно исто што Антим, београдски митрополит. Године 1831 или у почетку године 1832 остави Шабац и епархију па пређе у сремску Митровицу, а одатле по свој прилици у Цариград. Овог архијереја хвале у опште.

На његово место завладичи Мелетије, први српски митрополит, Ђерасима из Благовештења код Страгара.

(Продужиће се.)

НАЈНОВИЈА ПОШТА.

Говори се да се Пруска почиње окретати у своме поступању према Аустрији због шлезвиг-холштајнске ствари, па у следству тога да ће бити састанак међу краљем пруским и царом аустријским, и то у Гастајну. Не буде ли се пак опет постигло споразумљење, па се Аустрија реши у смислу Пруској противноме, онда ће ова узети ствар на своју руку па радити сама. На име и без одобрења од стране аустријске удаљиће херцега Августенбуршког из земље. Даље је Пруска наумила да уређење своје војске преиначи по савезноме војничком уставу. У северној Америци војни је министар Стентон наредио да се војска смањи на најмањи број. Ратни заробљеници од пуковника на ниже отпуштени су сви. У Мехици герилске чете преотимљу мах. У Тампику су се Аустријанци и Французи побркали међу собом. Изгледа се да Хуарецовци и американски исељеници предузму нападати.

Курс. # ц. 5 фр. $24\frac{5}{10}$ н. сребро $7\frac{1}{4}\%$.

ОГЛАСИ.

За набаку 30.000 рифи платна чисто ланена четворна примаће се писмене понуде (оферти) на основу правила за набавке воених потреба од 9. Марта 1864. Е № 1782 у канцеларіи воено економногъ оделѣня при министарству военомъ и то найдалѣ до 12 сата пре подне 7. Августа тек. године.

Министеръ военый обзнанюючи ову набавку платна позива свакогъ, кои би се исте примити хтео, да у горе означено доба и место писмену понуду свою сходно преднаведенимъ правилима сачинѣну поднесе.

Услови и мустре за ову набавку могу се и пре и после подне у канцеларійске часове видети при економномъ оделѣню. За кауцију тражи се десети део одъ целокупне вредности, која буде износила по рачуну свакогъ оферанта.

Е. № 2108. Издано из канцеларіе економногъ оделѣня министарства военогъ, 5. Юла 1865 године у Београду. (1—3)

Обштини вароши Београда потребно є єдно лице, кое би нечистоћу изъ вароши укланяло а кое є вешто и да хвата псе.

Кои хоће да се овогъ посла прими, нека суду обштинскомъ сведочанства о способности своіой у овомъ послу, о владаню и о знаню србскогъ или когъ другогъ славенскогъ єзика до 1. Августа ове године поднесе.

Стална плата є овомъ лицу 150 талира годишнѣ, и за свако безъ знака ухваћено псето по 10 гроша накнаде, кою сайбія псета као глобу мора платити, а ако се сайбія не нађе остає псето трупоносцу на расположенѣ. (1—3)

№ 3356. Издано одъ стране обштинскогъ суда вароши Београда, 7. Юла 1865. у Београду.

Потписана има част објавити поштованој публици, да отвора школу за женску децу, у којој ће обучавати девојчице у сваком ручном раду женском, као и у кројењу и шивењу хаљина, а не мање и у немачком језику. Обитава на ћошку код бивше варошкапије где је продавница библијских књига.

У Београду 3. Јула 1865.

(2—3) КАТАРИНА ХАЈНЦОВА.

У трговини Буковале и Мијовића, у Ђурићевој кући на великој пијаци у Београду, има јевтино на продају једна количина **дугих пушака** с различитим цевима, међу тима и олучастих, а исто тако и различита друга еспапа. (3—6)

На главном крагујевачком друму овде у Београду спрећу војничке касарне, између г. Ацике Ненадовића и Живојина механџије, налази се један велики плац на продају Ко жели купити га, нека се изволи ради погодбе обратити на госп. Косту Х. Брзака. (3—3)

Управо сада је дошло и у књижарници ВЕЛ. ВАЛОЖЊА у Београду може се добити:

DIE SERBEN
UND DIE ORIENTALISCHE FRAGE.
VON EINEM SERBEN.
Bautzen, Schmaler und Pech 1865. — На 8., стр. 24.
Цена: 3 гр. чарш. (3—3)

Издаје и уређује Милош Поповић.

У државној штампарији.